

“Шевченків шлях до попередників: романтичний синтез пошуку” акцентував увагу на естетизації Шевченком давнини, архітектурних пам’яток. Ця естетизація виявилася в серії замальовок України, у тяжінні поета до гетьманських столиць, у міфологізації категорій простору і часу. Трагедію націй, які почуваються під загрозою внаслідок фізичного та психологічного тиску з боку пануючої нації, розглянула в доповіді “Бачення долі нації у творчості Тараса Шевченка і Лідіслава Фукса” *Г.Клічак. В.Смілянська* познайомила присутніх зі структурою та загальним змістом своєї книги “Шевченкознавчі розмисли”.

На конференції діяло шість секцій: “Літературознавство”; “Шевченко та історико-літературна динаміка”; “Рецепція творчості. Компаративістика”; “Тарас Шевченко і слов’янські культури”; “Шевченкіана кафедри іспанської та італійської філології”; “Мовознавство. Проблеми перекладу”. У межах секції “Шевченко та історико-літературна динаміка” досліджувалися різноманітні питання. Так, *М.Сподарець* (Харків) у доповіді “Особливості ціннісного ставлення до Т.Шевченка в культурній ситуації 20-х рр. ХХ ст.” розглянув етапи формування вульгарно-соціологічного підходу до творчості Шевченка в радянському літературознавстві. *Г.Александрова* (Київ) розкрила погляди шевченкознавців на поеми та повісті Шевченка, побудованих на один і той самий сюжет (“Діалог шевченкознавців-компаративістів: Іван Франко та Іван Стешенко”). У центрі уваги *О.Борзенка* (Харків) опинився “Феномен Тараса Шевченка в аспекті української релігійної традиції”. *Л.Ковалець* (Чернівці) в доповіді “Поетична шевченкіана Юрія Федьковича (до питання про генезу і творчу своєрідність)” проаналізувала оригінальний жанр “поминника”, розроблений Федьковичем. *О. Шупта-В’язовська* (Одеса) показала Шевченка в контексті сучасної йому літературної традиції (“Шевченко і Боровиковський”). *Н. Гаврилюк* (Київ) простежила видозміни поліметричного вірша Шевченка у творчості Малишка (“Поетичні формули: Шевченко і Малишко”).

Конференція, що відбулася в 145-ті роковини з дня смерті поета, стала гідним пошануванням його пам’яті.

Надія Гаврилюк

СЕМІНАР КОМПАРАТИВІСТІВ

Континуальність рефлексійних процесів у сфері вітчизняного літературознавства, зокрема в такій його відносно молодій, але важливій галузі як компаративістика, потвердив черговий філологічний семінар “Теоретичні та методологічні проблеми літературознавства”, що традиційно відбувся в Інституті філології КНУ імені Тараса Шевченка 19 грудня минулого року. Підтема семінару “Національні моделі порівняльного літературознавства” була покликана до життя дискурсом “смерті” — суб’єкта, автора, високого стилю, літератури, теорії літератури, а тепер уже й компаративістики, що дев’ятим валом накочується із Заходу. Тому на прю з цим дискурсом стали найкращі філологічні сили України та найближчого зарубіжжя — Чехії, Словаччини, Польщі, Росії.

На семінарі було репрезентовано як “велику” компаративістику, що займається переважно діахронічно стратегічною проблематикою: стилями, літературами порубіжжя, взаємовпливами літератур, тобто інжектіваними в той чи той дискурс елементами “чужого” — міфами, темами, фабулами, так і “малу” компаративістику, яку цікавлять

такі форми літературної перцепції, як варіація та переклад, транскодування скульптурних образів у літературні, наукова рецепція сучасної драматургії на матеріалі різних літератур та окремі персоналії як компаративістів (С.І.Маслов), так і компаративованих (Франко, Рільке та ін.).

Широкі компаративні горизонти (а компаративістиці, як зазначив у своєму вступному слові керівник семінару *М.Наєнко*, уже близько 300 років) для України відкрилися в середині XIX століття працею М.Костомарова “Слов’янська міфологія” (1847), де вже були відчутні елементи порівняльного літературознавства на матеріалі дописемної літератури. Чимало з того часу зроблено в компаративістиці і для неї, зокрема відкрито відповідні спеціальності в університетах, захищено чимало дисертацій, проартикульовано багато насущних для порівняльного літературознавства проблем.

Але проблем не меншає як у самій компаративістиці, так і навколо неї. Часом цей курс раптом зникає з навчальних програм для спеціальності “Українська мова та література”, бракує посібників та адекватного підручника з цієї дисципліни... Але те, що в роботі заявленого семінару взяло участь близько п’ятдесяти науковців, свідчить, що ні цивілізованим нам, ані надцивілізованому Заході без порівняльних студій не обійтися. Зокрема, *Р.Гром’як* у своїй доповіді “Іманентно-літературні та загальнокультурні чинники розбудови літературознавчої компаративістики в Україні II половини XX століття” зазначив, що черговий щорічник “Літературної компаративістики” зафіксував для компаративістики “відрадну тенденцію й обнадійливу перспективу”, *Т.Денисова* висловила глибоке переконання у “величезних потенціях” цієї науки, “що перебуває в русі, в дорозі, в пошуку”.

З найпроблемніших доповідей, виголошених як на пленарному засіданні, так і під час роботи трьох секцій, можна назвати “Українська компаративістика XIX ст.: європейський досвід і власні проблеми” (*Л.Грицик*), “Школи і напрями в сучасній зарубіжній компаративістиці” (*Д.Наливайко*), “Постмодернізм український і російський: дві моделі чи роздвоєна модель?” (*О.Стусенко*), “До проблеми теорії порівняльно-історичного літературознавства в Україні” (*М.Гнатюк*), “Компаративний горизонт міжвоєнного двадцятиліття. 20–30-і роки XX ст.” (*Я.Поліщук*), “Давньоукраїнські барокові щоденники в польському контексті” (*В.Соболь*), “Компаративістські дослідження у польській фольклористиці” (*Я.Конєва*), “А.Кримський як компаративіст. Нові архівні матеріали” (*Ю.Кочубей*) та ін.

Підсумовуючи роботу семінару, керівники секцій *О.Астаф’єв*, *Н.Костенко*, *А.Ткаченко* відзначили, що вона була конструктивною і плідною: величезний матеріал, осмислений на високому фаховому рівні, породив нові питання й відкрив нові горизонти для майбутніх поколінь вітчизняних компаративістів.

Олександр Стусенко

ВЕЧІР ПАМ’ЯТІ АНАТОЛІЯ ШИЯНА

5 квітня ц. р. в Центральному державному архіві-музеї літератури та мистецтва України відбувся ювілейний вечір, присвячений 100-річчю від дня народження письменника Анатолія Шияна. В його творчому доробку понад 20 книжок оповідань, повістей, нарисів, драматичних творів (зокрема це й історична п’єса “Де тирса шуміла”, п’єси-казки для дітей “Івасик-Телесик”, “Котигорошко”, “Іван — мужицький син”).